

YEREL BİR GAZETENİN BİR YILLIK GELİR/GİDER ANALİZİ; EMİRDAĞ GAZETESİ ÖRNEĞİ AN ANNUAL INCOME / EXPENSE ANALYSIS FOR A LOCAL NEWSPAPER; EMİRDAĞ GAZETESİ CASE

Ayhan ÇETİN

Öğr.Gör. acetin@aku.edu.tr, Afyon Kocatepe Üniversitesi,
Emirdağ Meslek Yüksekokulu, Afyonkarahisar

ABSTRACT

The widespread use of the Internet in recent years, while the use of social media more actively in national and local newspapers remains important in the media. Over time, changes in local newspapers showed how numerically and degree of efficiency? In 2014, according to data from TÜİK has been a reduced in the number of local newspapers published by 2013.

In this study, reduction in the number of newspapers and newspaper revenue / expense statements will be analyse in the example of Emirdağ newspaper published 40 years.

Keywords: local newspapers, Emirdağ Gazetesi, income / expense analysis

ÖZET

Son yıllarda yaygınlaşan internet kullanımı sosyal medyanın daha aktif olarak kullanılmasını sağlarken ulusal ve yerel gazeteler medya içerisinde önemini korumaktadır. Tarihsel süreç içerisinde yerel gazeteler önemini korumakla beraber sayısal ve etkinlik derecesi nasıl değişim göstermişlerdir? TÜİK verilerine göre 2014 yılında 2013 yılına göre yayımlanan yerel gazete sayısında azalma olmuştur.

Bu çalışmada, bu azalmanın gazetelerin gelir/gider tablolarıyla ilgisi, Emirdağ ilçesinde 40 yıldır (12 yılı günlük geri kalanı haftalık) yayımlanan Emirdağ Gazetesi örneğinde açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yerel gazete, Emirdağ Gazetesi, gelir/gider analizi

1. Yerel Basın Tanımı Ve Önemi

Ülkemizde “yerel basın” çeşitli şekillerde tanımlandığı görülür. Ancak bu tanımların hepsinin ortak bir yerde birleştiği kabul edilmektedir. Sadece bir bölgede basılan, okunan, ulusal haberlerden farklı olarak ağırlıkla yerel haber, konu, fotoğraf vb. nin yer aldığı yada bir kasaba, ilçe, şehirde yaşayan insanları ilgilendiren konularda yayın yapan ve o bölgede basılan gazete olarak tanımlanır. Başka bir tanımlama ise, yerel basın Türk basın tarihinin başlangıcında “taşra basını” olarak adlandırılrsa da günümüzde bu tanımın çok doğru olmadığı kabul edilmektedir. Çünkü İstanbul dışında da basılan ulusal gazeteler bulunmaktadır. Aynı şekilde İstanbul, Ankara’da basılıp ulusal ölçekte tüm Türkiye’de dağıtılmayan gazetelerde

bulunmaktadır. Yerel basın, ulusal basın kadar geniş alanlara hitap etmeyen, ilçe, il, beldelerde günlük, haftalık yada daha uzun zaman aralıklarıyla çıkartılan, lokal sorunlara eğilen ve genellikle tirajı düşük, ulusal basının gölgesinde kalmış basın olarak da tanımlanmaktadır (<http://www.gitme.net/gazeteler/gazeteler-turkiyede-yerel-basin-kavrami-ve-olgusu.php>)

Vural (1999,44) yerel basını, sınırları tanımlanmış -bir ilçe yada şehirde olabilir- o yöreyi bilgilendirmeye, eğlendirmeye, kamuoyu oluşturmaya yönelik yayın yapan araç yada araçlar bütünü olarak tanımlanmıştır.

Girgin (2001, 48) yerel basını ulusal gazetelerin kılcal damarları gibi görmektedir. Yerel basın bulunduğu her bölgenin sorununu, aksaklığını haber konusu yaparak ulusal basını besler (Güleç 2005, 27). Yerel medya kuruluşları ulusal medyaya malzeme sağlarken, bölgede yaşayan halkın sorunlarına da önem veren kuruluşlardır (Arabacı ve Uzunoğlu 2010,1)

Yerel basın bir yandan yayımlandığı bölgede halkın sorunlarını yansıtırken aynı zamanda halkı bilgilendirerek kamuoyu oluşturabilir ve kamunun menfaatlerini savunabilir. Aynı zamanda yerel basın ile ulusal basını birbirinden de -olumlu etki, kamuoyu yaratma açısından- ayırmak gerekir. Ulusal basın genelde halkın menfaatlerini koruyup gözetirken, kamuoyu oluştururken; yerel basın daha dar bir bölgede aynı fonksiyonları yerine getirebilmektedir. Yerel basın aynı zamanda haber vb. konularda ulusal basını besleyebilmekte, destekleyebilmekte olduğu da kabul edilmektedir. Haber verme fonksiyonu ve denetleme fonksiyonuna sahip olan yerel basın ülkenin gelişmesinin yanında demokrasinin güçlenmesinde de azımsanmayacak bir öneme sahip bulunmaktadır (Atabek 2005, 50)

Yerel basına yaşama, yargı ve yürütme erklerinden sonra halk adına üç büyük gücü halk için “denetleme” gibi önemli bir düştüğü kabul edilmektedir (Gürcan ve Bekiroğlu 2007, 23)

Seçim süreçlerinde, genel seçimlerle ilgili her türlü bilgi, adayları tanıma, projeleri öğrenme gibi ihtiyaçlar ulusal basından karşılanabileceken, yerel seçimde adayları tanıma, projeleri öğrenme yerel basın aracılığı ile mümkün olabilmektedir. Bu nedenle yerel gazetelerin sayılarını arttırabilmesi -en azından mevcutların kapanmasının önlenmesi- ülke demokrasisi ve menfaatleri için önemli görülmektedir. Bununla birlikte yerel basının alt kültürlerin tanıtılması, korunması ve gelecek kuşaklara doğru biçimde aktarılabilmesi görevlerini de yerine getirdiği kabul edilmektedir. Ulusal basında günümüzde “tekelleşme” sorunu var denemez belki ama ülkemizde ulusal gazetelerin birkaç grupta toplandığı da bir gerçektir. Tekelleşme olgusunun yerel basınla tolere edilebileceği değerlendirilmektedir.

2. Emirdağ Gazetesinin Tarihsel Gelişimi

1976 yılında kuruldu. Önceleri el dizgisiyle baştan sona farklı puntolardaki harfler diziliyordu. O zamanlar baskı tipi ile (şimdiki ofset basımından daha basit makine) basılıyordu. Fotoğraflı haber yapmak çok zordu. Eskiden sadece -örneğin ilçenin ileri gelenleri: kaymakam, belediye başkanı gibi- belli kişilerin klişeleri vardı. Bası Yayın Genel Müdürlüğü o yıllarda devlet büyüklüğünün fotoğraflarına ait klişeleri ücretsiz olarak gönderiyordu.

Yaklaşık 1985 yılında daha az zahmetli bir teknoloji olan entertipe geçilmiştir. Entertipte harfleri tek tek dizmek yerine bugünkü daktiloda olduğu gibi kelime yada cümle tuşlara basılarak kurşun üzerine işleniyordu.

1993 yılında ikinci el Heidelberg marka ofset makinesi alınmış ve bu tarihten günümüze kadar aynı makine ile gazete basılmaktadır. Ofsetin kolaylığı dizginin Macintoshlarda hızlıca hazırlanabilmesi, baskı kalitesi, renk kalitesi ve fazlasıyla fotoğraf kullanabilme imkanı sağlamasıdır.

2005 Mayıs – 2016 Şubat periyodunda Emirdağ Gazetesi günlük olarak çıkmış. Bu tarih aralığından sonra, kuruluş başlangıcında olduğu gibi haftalık olarak çıkmaya devam etmektedir.

3. Emirdağ Gazetesinin 2015 Yılı Gelir Tablosu

Tablo 1 : Emirdağ Gazetesinin 2015 Yılı Gelir Tablosu

2015 yılı “Resmi İlan ” geliri	54 000 TL
2015 yılı “Özel İlanlar” geliri	3 000 TL
2015 yılı “Zayi İlanları” geliri	1 800 TL
2015 yılı toplam geliri	58 800 TL

Emirdağ Gazetesinin 2015 yılı gelirleri yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

4. Emirdağ Gazetesinin 2015 Yılı Gider Tablosu

Tablo 2: Emirdağ Gazetesinin 2015 Yılı Gider Tablosu

2015 yılı “kalıp” gideri	5 616 TL
2015 yılı “kira” gideri	4 800 TL
2015 yılı “sigorta primi” gideri	18 000 TL
2015 yılı “İşçi ücreti”	46 800 TL
2015 yılı “kağıt” gideri	12 480 TL
2015 yılı “elektrik+su” gideri	1 200 TL
2015 yılı “dağıtım” gideri	4 160 TL
2015 yılı “boya+kimyasal” gideri	6 240 TL
2015 yılı “makina bakımı” gideri	1 500 TL
2015 yılı toplam gideri	100 796 TL

Emirdağ Gazetesinin 2015 yılı giderleri yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

5. Emirdağ Gazetesinin 2015 Yılı Gelir-Gider Tablosu Analizi

Emirdağ Gazetesinin 2015 yılı gelirleri 58.800 TL iken 2015 yılı giderleri 100.796 TL olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında 41.996 TL zarar ettiği görülmektedir. 2015 yılında Emirdağ Gazetesi günlük olarak çıkarken, 2016 yılında haftalık olarak çıkma kararı almış ve halen haftalık olarak çıkmaktadır (<http://www.emirdag.com.tr/index.php/haberler-mainmenu-2/10-en-haberler/6566-emirdag-yerel-gazeteleri-haftal-k-oluyor>). Haftalık olarak çıktığında;

kalıp parası gideri 936 TL, kağıt gideri 2.080 TL, dağıtım gideri 2.080 TL ve boya+kimyasal gideri 1.040 TL olmaktadır. Haftalık olarak çıktığında ise yine de yıllık 22.360 TL bir avantaj elde etse bile toplamda 19.636 TL zarar edeceği öngörülebilir. Yerel bir gazete çıkarmak günümüzde rantabl olarak gözükmemektedir. Yerel gazete çıkaranlar zarar etmelerine rağmen gazete çıkarmalarına devam etmeleri genellikle çalışanlarından en az ikisi aileden olması, gazetecilik yanında matbaacılık -davetiye, kartvizit, irsaliye- gibi yan faaliyetlerle açıklanabilir.

5. Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de gazete tirajları yaklaşık 20 yıldır artmamaktadır. Gazete okuma oranının dünya ile kıyaslandığında hiç de iyi durumda olmadığı kabul edilmektedir. Kimi gazeteler çeşitli promosyonlarla günü kurtarmaya çalışmaktadırlar. Ulusal basında durum böyle iken yerel basında daha farklı problemler gözlenmektedir. Faaliyetlerine devam eden yerel gazetelerin çoğu baba mesleği olmasıdır. Diğer bir neden ise matbaacılık için kurulan tesiste makinelerin atıl kapasitesinin ve personelinin boş zamanını değerlendirmek amaçlı olduğu görülmektedir. Yerel gazeteler faaliyetlerine güçlkle devam etmektedirler. Emirdağ gazetesi de 2. kuşak babadan oğula geçen bir gazete olarak karşımıza çıkmaktadır.

Emirdağ gazetesinin en önemli gelir kaynağı “Resmi İlan”lardır. Resmi ilan, 195 sayılı kanununun 29. Maddesinde şu şekilde tanımlanmaktadır: ‘Kanun, tüzük ve yönetmeliklerle yayınlanmaları mecburi olan ilanlar ve genel ve katma bütçeli dairelerle il özel idareleri, belediyeler, köyler ve İktisadi Devlet Kuruluşları ve sermayesinin yarısından fazlası kamu hukuku tüzel kişilerine ait bulunan kuruluşların verdikleri reklam niteliği taşımayan ilanlardır.’ Özel ilan ve reklamlar ise 195 sayılı kanununun 40. Maddesinde; ”Resmi ilan niteliğinde olmayan ve gerçek ve tüzel kişiler tarafından gazete ve dergilerde yayınlanmak üzere verilen özel ilan”. Özel ilanlardan satışı arttırmak gibi ticari amaçlarla veya bir şeye yada bir fikre rağbet sağlamak gibi maddi veya manevi çıkar elde etmek amacı ile gazete ve dergilerde yazı resim veya çizgilerle yapılanlar ise “Reklam” olarak tanımlanmaktadır.

Basın İlan Kurumu şartları gereğince Büyükşehir olan illerde 7 kişi, diğer illerde 3 kişinin yerel gazetede çalışıyor olması ile ilan alabilmesi -yasal bir zorunluluk- mümkündür. Yerel gazetede minimum çalışması gereken bu üç kişi; 1 kişi yazı işleri müdürü, 1 kişi fikir işçisi ve 1 kişide muhabirden oluşmaktadır. Emirdağ gazetesinin 2015 yılı resmi ilan geliri 54 bin TL’dir. Özel ilan geliri 3 bin TL’dir. Resmi kurumlar ihalelerde KİK ve DİK’ e bağlı olmalarına rağmen resmi ilan yükümlülüğünden kaçma eğilimindedirler.

Örneğin toplam 100 bin TL’lik kömür ihalesi ona bölünerek 10 bin TL’lik parçalar halinde yapılmaktadır. Bazı kurum ihaleleri Emirdağ Gazetesine hiç gelmemektedir. (Örneğin Emirdağ Devlet Hastanesinden 3 yıldır hiçbir resmi ilan gelmemiştir.)

İlçelerde resmi ilanlara kaymakamlık yazı işleri müdürlüğü bakmakta olup çoğu zaman bu personeller mevzuatı bilmemektedirler.

Emirdağ Gazetesinin 2015 yılı özel ilanlar geliri 3.000 TL, zayı gelirleri de 1.800 TL’dir. İlçede faaliyet gösteren ticari işletmelerin bir kısmı reklamı önemsememekte, bir kısmı ise reklama bütçe ayıramamaktadır. Söz konusu gazete makine, bilgisayar parkurunu yeterli

gelir elde edemediği için yenileyememektedir. Gazeteler 5 yıllık bilgisayarda dizilip, 45 yıllık matbaa makinesinde basılmaktadır.

Emirdağ gazetesinde çalışan 3 kişiden 1 tanesi lisans mezunu olup diğer iki çalışanı ilkökul mezunudur. Deneyimli ofset çalışanı bulunması çok zordur. Ayrıca 3 kişinin aylık ödemesi ve sigorta primleri tutarı ilçede faaliyet gösteren yerel gazeteyi ekonomik olarak çok zorlanmaktadır. Gazete faaliyetlerini kiralık bir işyerinde göstermektedir. Dağıtım giderleri de gelir/gider tablosunu olumsuz yönde etkilemektedir.

Emirdağ Gazetesi yazı işleri müdürü sayın Mustafa KOYUNCU, “Madem zarar ediyorsunuz, neden gazete çıkarmaya devam ediyorsunuz?” sorusuna; “Gazetemiz 40 yıllık, Babamın kurduğu bir gazetedir. Öncelikle manevi sebeplerden dolayı devam ediyorum. Ayrıca matbaa olarak da çalışmaktayız. Düğün davetiyesi, el ilanları, kartvizit, fatura, irsaliye vb. işler yapıyoruz. Sadece Emirdağ Gazetesi olsaydı, kapatmak zorunda kalırdık...” cevabını vermiştir.

Öneriler

- BİK kamu ilanlarının by-pass edilmesi önlenmelidir.
- İlçelerde resmi ilanlara bakan kaymakamlık yazı işleri müdürleri resmi ilan konusunda eğitimden geçirilmelidir.
- Yerel gazete çalışanlarına sigorta primi _muafiyeti ya da _indirimi uygulanmalıdır.
- Makine-bilgisayar vb. teçhizat alımlarında KDV muafiyeti uygulanmalıdır.
- Gazete kullanımında kullanılan kağıda KDV muafiyeti uygulanmalıdır.
- Reklam veren işletmeler reklam bedelinin bir kısmını vergiden düşebilmelidir.
- Gazete çalışanlarına İŞKUR, Sendika yada Gazeteciler Federasyonu eliyle çeşitli zamanlarda eğitimler verilmelidir.

6. KAYNAKÇA

- Arabacı, G. & Uzunoğlu, H. (2010). Yerel Medya Sektörü Ve Globalleşen Medyaya Göre Konumu. İzmir Ticaret Odası. Ar & Ge Bülten 2010 Eylül – Sektörel. Sayfa 14.
- Atabek, N. (2005). “Yerel Basın ve Yerel Demokrasi”. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 22, 47-54.
- Girgin, A. (2001). “Türk Basın Tarihinde Yerel Gazetecilik”. İnkılap Kitabevi, İstanbul
- Güleç, S. (2005). Türkiye’de Yerel Yazılı Basın ve Mersin Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, 171-176.
- Gürcan, H., İ. & Bekiroğlu, O. (2007). Türkiye’de İnternet Gazeteciliği Açısından Yerel Basının Genel Görünümü Ve Bölgeler Arası Bir Değerlendirme. Selçuk İletişim Dergisi, Cilt 5, Sayfa 23.

<http://www.gitme.net/gazeteler/gazeteler-turkiyede-yerel-basin-kavrami-ve-olgusu.php>

<http://www.emirdag.com.tr/index.php/haberler-mainmenu-2/10-en-haberler/6566-emirdag-yerel-gazeteleri-haftal-k-oluyor>

Vural, A., M. (1996). Yerel Kamuoyu Kitle İletişim Aracı Olarak Yerel Basın. Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı 2 (12), 1033-1067.